

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 458/2011-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. M., B., vo veci namietaného porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Co 187/2010-56 z 15. júna 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. septembra 2011 doručená sťažnosť Ľ. M., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Co 187/2010-56 z 15. júna 2011.

Sťažovateľka uviedla, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 389/2009 jej bola ako odporkyni uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi dlžnú sumu 81,82 € s príslušenstvom z dôvodu, že *„je nájomkyňou družstevného bytu /1/ a podľa vyúčtovania nákladov za užívanie služieb s tým spojených za obdobie do 31. 12. 2008 dlhuje navrhovateľovi z uvedeného nedoplatku /2/ čiastku 81,82 EUR“*.

Sťažovateľka považovala predmetnú pohľadávku navrhovateľa voči nej za neopodstatnenú a neoprávnenú. *Napadla relevantnosť „predložených dôkazov, ktoré nezakladajú právny nárok na vymáhanie predmetnej pohľadávky vzhľadom na Zák. č. 42/1992 o úprave majetkových pomerov, v náväznosti na ustanovenie Obchodného zákonníka (§ 765, § 1), Občianskeho zákonníka (§ 685 a násl.), aj samotné STANOV S. čl. 33“*. Domnievala sa, že s navrhovateľom ako vlastníkom bytu nemá uzatvorenú nájomnú zmluvu, a preto nie je povinná mu platiť nájomné a platby s tým súvisiace.

Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 Co 187/2010 z 15. júna 2011 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Sťažovateľka v sťažnosti tvrdila: *„Vyúčtovanie nákladov za plnenie poskytované s užívaním a prevádzkou bytu, ktorý navrhovateľ predložil ako právny základ na odvodenie dlžnej čiastky voči odporkyni je irelevantný. Tak ako je uvedené v ňom, vyúčtovanie je vyhotovené v súlade so Zmluvou o výkone správy, ktorú v zmysle zákona uzatvára vlastník so správcom objektu. Od nej sa odvíjajú vzájomné záväzky, práva a povinnosti medzi vlastníkom a správcom (§ 8a Zák. 182/1993 o vlastníctve bytov). Uvedené vyúčtovanie sa preto netýka záväzkov nájomcu.“*

Sťažovateľka súčasne vyslovila tento názor: *„Vyjadrenie odvolacieho súdu, nájomný vzťah sa pred transformáciou nazýval právo osobného užívania bytu je zavádzajúce, nepravdivé. Je účelové a má poslúžiť k obhajobe tvrdenia, že nebolo potrebné po zmenách uzavrieť nájomnú zmluvu... Navrhovateľ nepredložil dôkaz na vymáhanie svojej*

pohľadávky, ktorý by bol v súlade so zákonom. Preto mu nemožno prisúdiť úspech v konaní.“

Podľa názoru sťažovateľky ju krajský súd svojím rozhodnutím zaviazal k povinnosti, ktorú jej zákon neukladá.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil, že rozsudkom krajského (odvolacieho) súdu č. k. 2 Co 187/2010-56 z 15. júna 2011 bolo porušené jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, namietané uznesenie zrušil a priznal jej primerané finančné zadost'učinenie v sume 700 €.

Sťažovateľka zároveň žiadala o ustanovenie advokáta v konaní pred ústavným súdom, čo odôvodnila tým, že ňou oslovení advokáti odmietli prevziať právne zastúpenie z dôvodu zaneprázdnenosti a náročnosti tejto právnej veci.

II.

Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú možno preto považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 140/03, III. ÚS 118/04, III. ÚS 170/06).

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka namietala porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným rozsudkom krajského súdu tvrdiac, že v predmetnom súdnom spore nebol preukázaný právny titul, na základe ktorého by si navrhovateľ mohol od nej v súlade so zákonom uplatňovať pohľadávku, ktorá mala vzniknúť z neplnenia jej povinnosti – riadneho platenia nájmu a služieb spojených s nájmom bytu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

V súvislosti s námietkami sťažovateľky ústavný súd zistil, že rozsudkom okresného súdu č. k. 16 C 389/2009-40 z 12. mája 2010 jej bola uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 81,82 € s príslušenstvom. V danom prípade bolo navrhovateľom S., ktoré sa ako vlastník a prenajímateľ bytu, ktorý užívala sťažovateľka, domáhalo zaplataenia dlžnej sumy z dôvodu, že sťažovateľka riadne a včas neplatila nájomné a služby spojené s nájmom bytu. Okresný súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že predmetný byt bol sťažovateľke ako členke družstva pridelený ešte v roku 1988 rozhodnutím navrhovateľa v spojení s dohodou o odovzdaní a prevzatí bytu, pričom jej právo osobného užívania sa novelou Občianskeho zákonníka (od 1. januára 1992) zmenilo na nájom bytu. Na základe toho bola sťažovateľka povinná platiť nájomné a poplatky spojené s nájmom bytu. Keďže sťažovateľka si túto povinnosť neplnila, vznikol jej nedoplatok časti vyúčtovania nákladov za užívanie bytu a služieb za rok 2008.

Proti rozsudku okresného súdu sa sťažovateľka odvolala. V odvolaní tvrdila, že nájomný vzťah k predmetnému bytu jej nevznikol, pretože s navrhovateľom nikdy neuzatvorila nájomnú zmluvu, a skutočnosť, že niekde býva, ešte nezakladá nájomný vzťah podľa § 685 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa jej názoru bez uzatvorenia nájomnej zmluvy nemal navrhovateľ právny nárok na vymáhanie uvedenej pohľadávky.

O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 Co 187/2010 z 15. júna 2011 tak, že rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

V odôvodnení svojho rozhodnutia krajský súd okrem iného konštatoval:

„Podľa § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo osobného užívania bytu a právo užívania iných obytných miestností a miestností neslúžiacich na bývanie vzniknuté podľa doterajších predpisov, ktoré trvá ku dňu nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa, mení

dnom účinnosti tohto zákona na nájom. Spoločné užívanie bytu a spoločné užívanie bytu manželmi sa mení na spoločný nájom.

Odvolací súd sa nestotožnil s obranou odporkyne spochybňujúcej právny základ uplatneného nároku z dôvodu neexistencie nájomné vzťahu medzi navrhovateľom a odporkyňou, keďže z obsahu spisu vyplýva, že nájomný vzťah (v tom čase nazývaný právo osobného užívania bytu) medzi účastníkmi konania vznikol na základe rozhodnutia predstavenstva S. uznesením č. 78-8/V/1988 zo dňa 31. 5. 1988 o pridelení družstevného bytu odporkyni, ako členke družstva. Zápisnicou o dohode o odovzdaní a prevzatí bytu zo dňa 28. 7. 1988 bol odporkyni odovzdaný do osobného užívania byt č. 41 v B. Uvedené právo osobného užívania družstevného bytu odporkyne trvalo aj ku dňu 1. 1. 1992, kedy sa v zmysle ust. § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka ako správne skonštatoval aj súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku, zmenilo na nájomný vzťah, pričom tato zmena nastala zo zákona a nevyžadovala si vykonanie žiadneho ďalšieho úkonu, napr. v podobe uzavretia novej nájomnej zmluvy k bytu.

Vyššie citované zákonné ustanovenie zaisťovalo všetkým dovtedajším užívateľom bytu transformáciu osobného užívania bytu na nájom za podmienky, že toto právo vzniklo a trvalo ku dňu jeho účinnosti (k 1. 1. 1992). Uvedenú otázku riešil Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí, sp. zn. 3 Cdo 46/97. Ust. § 871 bolo do Občianskeho zákonníka pojaté na základe zákona č. 509/1991 Zb.; uvedené ustanovenie je právnym predpisom transformačnej povahy. Z dôvodovej správy k zákonu č. 509/1991 Zb. (novela Občianskeho zákonníka) vyplýva, že priamo zo zákona dôjde k zmene (práva) osobného užívania na chránený nájom. Účelom tohto ustanovenia bolo zaisťiť ochranu všetkých dovtedajších užívateľov bytov a vytvoriť pre dovtedajšie užívacie vzťahy stav dostatočnej právnej istoty. Podľa právnych predpisov platných pred vydaním zákona č. 509/1991 Zb. existoval striktný (kogentný) pridelovací systém, ktorý sa týkal prakticky všetkých bytov. Na to, aby občanovi vôbec mohlo vzniknúť právo užívania bytu, muselo najprv existovať rozhodnutie o pridelení bytu, na ktoré nadväzovala dohoda o odovzdaní a prevzatí bytu, ktorou sa proces konštituovania práva užívať byt završil. Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že ku vzniku práva odporkyne užívať predmetný byt došlo uvedeným spôsobom - na základe rozhodnutia predstavenstva družstva o pridelení bytu a uzavretí dohody o odovzdaní a prevzatí bytu. V konaní nebolo preukázané, že by takto konštituované právo osobného užívania bytu

odporkyni ku dňu 1. 1. 1992 zaniklo; v zmysle ust. § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka (zo zákona) sa tak transformovalo na právo nájmu bytu, ktorého obsahom je okrem iného aj povinnosť nájomcu uhrádzať nájomné a poplatky za služby spojené s užívaním bytu. Námietka odporkyne v odvolaní, že nakoľko medzi ňou a navrhovateľom k uzavretiu nájomnej zmluvy nedošlo, povinnosť platiť nájomné a poplatky za služby spojené s nájmom bytu jej nevznikla, bola preto nielen neopodstatnená ale je najmä právne irelevantná.“

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné predovšetkým pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (podobne I. ÚS 20/03, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 80/05, III. ÚS 122/2010).

Vychádzajúc zo svojej judikatúry ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia krajského súdu z hľadiska dodržania zásad spravodlivého procesu dospel k záveru, že namietané rozhodnutie je potrebné pokladať za dostatočne a zrozumiteľne odôvodnené bez akýchkoľvek prejavov svojvôle.

Krajský súd v namietanom rozsudku dôkladným spôsobom vysvetlil svoje myšlienkové pochody a predstavil právne závery vychádzajúce z relevantnej právnej úpravy. Odvolací súd sa stotožnil s argumentmi súdu prvého stupňa o existencii právneho dôvodu, na základe ktorého bol navrhovateľ ako vlastník a prenajímateľ bytu užívaného

sťažovateľkou oprávnený od nej požadovať zaplatenie dlžnej sumy, ktorá vznikla v dôsledku nedoplatkov na nájomnom a službami s tým spojenými. Krajský súd sa v tejto súvislosti odvolal na ustanovenie § 871 ods. 1 Občianskeho zákonníka účinné od 1. januára 1992. Podľa citovaného zákonného ustanovenia sa právo osobného užívania bytu, ktoré v danom prípade prináležalo aj sťažovateľke a ktoré trvalo ku dňu nadobudnutia účinnosti novely Občianskeho zákonníka (zákona č. 509/1991 Zb. ktorým sa mení, dopĺňa a upravuje Občiansky zákonník), zmenilo ex lege na nájom. To znamená, že nájomný vzťah medzi sťažovateľkou a navrhovateľom v tomto prípade vznikol k 1. januáru 1992. Uvedené ustanovenie malo transformačnú povahu a priamo zo zákona zmenilo právnu formu „užívania bytu“. Tým podľa názoru krajského súdu, o relevancii ktorého nemá pochybnosti ani ústavný súd, bol daný dôvod na to, aby navrhovateľ požadoval od sťažovateľky finančné plnenia spojené s nájomom bytu. Z uvedeného dôvodu krajský súd vyhodnotil argumenty sťažovateľky o tom, že vzhľadom na to, že medzi ňou a navrhovateľom nedošlo k uzatvoreniu nájomnej zmluvy, jej nevznikla povinnosť platiť nájomné, ako právne irelevantné.

Reálne uplatnenie a garantovanie práva na spravodlivé súdne konanie nielenže neznamená právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (I. ÚS 140/09).

Podľa právneho názoru ústavného súdu nevyhovenie odvolacím dôvodom a ani vyslovenie iného právneho názoru, s ktorým sa sťažovateľ nestotožňuje, nemožno považovať za odmietnutie spravodlivosti a nemôže viesť k záveru o porušení práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne IV. ÚS 189/07, I. ÚS 143/09).

Preskúmaním rozsudku krajského súdu č. k. 2 Co 187/2010-56 z 15. júna 2011 ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu, ktorý by nemal oporu v zákone.

Podľa názoru ústavného súdu skutočnosť, že krajský súd svojím rozhodnutím, ktoré je vzhľadom na už uvedené potrebné považovať za ústavne konformné, nenaplnil očakávania sťažovateľky, nemožno zamieňať s nutnosťou vysloviť porušenie práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

S prihliadnutím na prezentovanú odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ako aj s poukazom na prezentované právne názory ústavného súdu vo vzťahu k námietkam sťažovateľky ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2011